

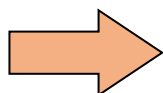
1 LEKCJA

Wprowadzenie do tematyki przedsiębiorczości

Po przeczytaniu tego rozdziału powinieneś umieć:



- ❖ Wyjaśnić pojęcie przedsiębiorczości.
- ❖ Określić cechy osobowości i zdolności potrzebne przedsiębiorcy.
- ❖ Zdefiniować pojęcie działalności gospodarczej.
- ❖ Wymienić i omówić rodzaje działalności gospodarczej.



PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ ORAZ JEJ ROLA W ŻYCIU CZŁOWIEKA

Przedsiębiorczość to pojęcie bardzo szerokie i wielowymiarowe, które w ostatnich latach nabiera coraz większego znaczenia na całym świecie. Łączy się ją nie tylko z rozwojem gospodarczym państw, ale również z osiąganiem sukcesu przez poszczególne osoby i przedsiębiorstwa. W dobie globalizacji współczesna gospodarka wymaga od uczestników rynku postawy przedsiębiorczej - otwartości na zmiany, umiejętności dostrzegania i wykorzystywania pojawiających się szans oraz wprowadzania innowacyjnych rozwiązań.

Jak zauważa J.A. Timmons, przedsiębiorczość to „tworzenie czegoś wartościowego praktycznie z niczego” (Timmons, 1994). Jest ona uznawana za jeden z głównych motorów rozwoju społeczno-gospodarczego na świecie. Zarówno naukowcy, jak i przedstawiciele biznesu czy władz publicznych starają się coraz lepiej zrozumieć jej naturę i mechanizmy działania, ponieważ to właśnie przedsiębiorczość stanowi podstawę innowacji, zmian gospodarczych oraz długofalowej konkurencyjności i efektywności współczesnych gospodarek.



Jak wskazuje Drucker: „(...) nauka o przedsiębiorczości jest środkiem do osiągnięcia celu. To, co stanowi naukę, jest w znacznym stopniu określone przez cel, w jakim takie działania są prowadzone, tzn. przez praktykę” (Drucker, 1992).

Co roku na całym świecie, w tym w Polsce, publikowane są setki prac naukowo-badawczych poświęconych problematyce przedsiębiorczości. Badania w zakresie przedsiębiorczości stają się coraz bardziej popularne.



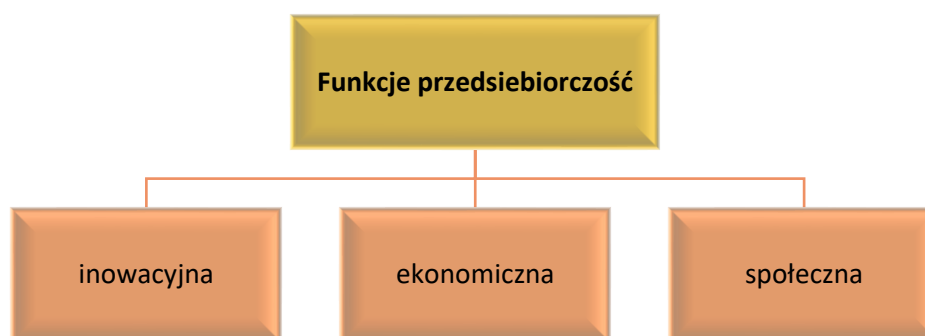
Wybrane definicje przedsiębiorczości z literatury

Autor / Źródło	Definicja przedsiębiorczości
Sobczyk (2006)	Przedsiębiorczość traktowana szeroko to cecha osobowości, skłonność do przejawiania ducha inicjatywy i zaradności oraz proces podejmowania wszechstronnych działań związanych z przystosowywaniem się do reguł i wymogów gospodarki rynkowej.
Drucker (1992)	Przedsiębiorczość to poszukiwanie zmian, reagowanie na nie i wykorzystywanie ich jako szans.
Schumpeter (1960)	Przedsiębiorca to osoba, która wprowadza innowacje, czyli nowe kombinacje czynników produkcji.
Gasparski (1994)	Przedsiębiorczość to postawa polegająca na aktywnym poszukiwaniu i wykorzystywaniu możliwości działania, gotowości do podejmowania ryzyka oraz odpowiedzialności za wyniki.
Sapieżasza (1998)	Przedsiębiorczość to zespół cech i umiejętności umożliwiających jednostce inicjowanie, organizowanie i prowadzenie działalności gospodarczej.
Klasik (2006)	Przedsiębiorczość to zdolność i gotowość do podejmowania działań zmierzających do tworzenia i rozwijania nowych przedsięwzięć



Autor / Źródło	Definicja przedsiębiorczości
	gospodarczych.
Kraśnicka (2002)	Przedsiębiorczość to proces, w którym jednostki lub zespoły ludzi wykorzystują szanse pojawiające się w otoczeniu, tworząc nowe produkty, usługi lub organizacje.
Machaczka (2001)	Przedsiębiorczość to całokształt działań, związanych z uruchomieniem nowego przedsięwzięcia.
Strużycki (2006)	Przedsiębiorczość nie jest sferą działania ideowego, lecz dobrze rozumianym interesem dla każdej przedsiębiorczej jednostki i przedsiębiorstwa.
Wankel (1997)	Przedsiębiorczość to zdolność dostrzegania i wykorzystywania okazji gospodarczych.

Przedsiębiorczość pełni różne funkcje, które mają istotny wpływ na sfery życia społeczno-gospodarczego: **innowacyjną, ekonomiczną, społeczną.**



🌐 Funkcja innowacyjna jest podstawą, warunkiem realizacji i uzupełnieniem wszystkich pozostałych funkcji przedsiębiorczości. Polega na wykorzystaniu w procesie działalności przedsiębiorczej nowych idei, opracowaniu nowych

sposobów i metod realizacji postawionych celów, wdrożeniu nowych rozwiązań techniczno-technologicznych, organizacyjnych, menedżerskich.

✚ Funkcja ekonomiczna jest uwarunkowana rolą przedsiębiorczych organizacji i indywidualnych przedsiębiorców jako podmiotów gospodarczych. Ich działalność jest skierowana na produkcję towarów i/lub świadczenie usług i zaspokajanie w ten sposób potrzeb gospodarstw domowych, innych organizacji, państwa. Prowadzona jest w ramach istniejącego w danym kraju systemu ekonomicznego, pod wpływem instytucji i mechanizmów koordynujących oraz kontrolujących podejmowanie i realizację działalności gospodarczej (Mieszajkina, 2018).

✚ Funkcja społeczna podkreśla, że przedsiębiorcy funkcjonują we wspólnocie, są powiązani z miejscem, czasem, ludźmi i okolicznościami, w których żyją. Przyjmują więc pewną odpowiedzialność za swoją wspólnotę - rodzinę, środowisko lokalne, państwo. Przedsiębiorczość ma wpływ na życie i funkcjonowanie jednostek, które są biorcami działań przedsiębiorczych lub wcielają się w rolę przedsiębiorców, ponieważ:

- rozpoznaje, pobudza i zaspokaja potrzeby ludzkie, przyczynia się do poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców;
- pomaga w realizacji życiowych aspiracji, zainteresowań;
- powoduje wzrost satysfakcji osób, które osiągają sukces i realizują swoje wizje biznesowe;
- daje możliwości osiągnięcia niezależności finansowej i samodzielności zawodowej;
- wspomaga zwalczanie wykluczenia społecznego i finansowego, wyrównanie szans różnych grup społecznych (kobiet, mężczyzn, osób starszych, osób niepełnosprawnych itp.) w życiu społeczno-gospodarczym, znoszeniu działań dyskryminacyjnych (Rollnik-Sadowska, 2010).





Cechy osobowości i zdolności potrzebne przedsiębiorcy

Nie można jednoznacznie wskazać zestawu cech, które gwarantują sukces w prowadzeniu działalności gospodarczej. Można jednak wyróżnić pewne umiejętności i cechy osobowości, które znacząco zwiększają szanse na powodzenie w biznesie.

W literaturze dotyczącej przedsiębiorczości najczęściej podkreśla się znaczenie takich cech, jak **silna motywacja do osiągnięcia celów, samodzielność w działaniu, gotowość do podejmowania ryzyka**, a także **wytrwałość, pracowitość, inicjatywa i zaradność**. To właśnie one pomagają przedsiębiorcy skutecznie realizować swoje pomysły i radzić sobie z wyzwaniami, jakie niesie prowadzenie własnej firmy.

Osoba planująca prowadzenie własnej firmy powinna posiadać określone cechy charakteru oraz predyspozycje, które ułatwią jej działanie w zmiennych i często trudnych warunkach rynkowych. Przedsiębiorca musi być **odpowiedzialny, samodzielny i zdeterminowany**, aby konsekwentnie realizować swoje cele mimo pojawiających się przeszkód.

Ważną rolę odgrywa także **odporność na stres**, umiejętność podejmowania decyzji i ponoszenia za nie konsekwencji. Osoba przedsiębiorcza powinna być **kreatywna**, potrafić dostrzegać szanse tam, gdzie inni widzą problemy oraz elastycznie reagować na zmiany w otoczeniu.

Nie bez znaczenia są również zdolności komunikacyjne i organizacyjne – pozwalają one skutecznie budować relacje z klientami, pracownikami czy partnerami biznesowymi oraz sprawnie zarządzać czasem i zadaniami.

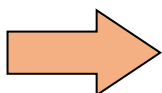
Podsumowując, skuteczny przedsiębiorca to osoba **ambitna, pewna siebie, konsekwentna i otwarta na rozwój**, która potrafi łączyć pomysłowość z odpowiedzialnością i praktycznym podejściem do prowadzenia biznesu.



**Przykładowe zestawienie tabelaryczne cech osobowości i zdolności
potrzebnych przedsiębiorcy.**

Obszar	Cechy / Zdolności	Znaczenie dla przedsiębiorcy
Motywacja i nastawienie	Ambicja, determinacja, wytrwałość, samodyscyplina	Umożliwiają konsekwentne dążenie do celów mimo trudności i niepowodzeń.
Podejmowanie decyzji	Odwaga, samodzielność, odpowiedzialność	Pozwalają podejmować szybkie i trafne decyzje w zmiennych warunkach.
Kreatywność i innowacyjność	Pomysłowość, otwartość na nowe idee, elastyczność myślenia	Pomagają tworzyć nowe rozwiązania i dostosowywać się do zmian na rynku.
Organizacja i planowanie	Umiejętność planowania, zarządzania czasem, systematyczność	Ułatwiają skuteczne kierowanie firmą i kontrolę nad realizacją celów.
Komunikacja i współpraca	Umiejętność słuchania, negocjacji, budowania relacji	Wspierają budowanie pozytywnych kontaktów z klientami, partnerami i pracownikami.
Odporność psychiczna	Radzenie sobie ze stresem, optymizm, pewność siebie	Pozwalają zachować równowagę emocjonalną i motywację w trudnych sytuacjach.
Orientacja na sukces	Wewnętrzna motywacja, zaangażowanie, chęć rozwoju	Skłaniają do ciągłego doskonalenia i poszukiwania nowych możliwości.
Zarządzanie ryzykiem	Ostrożność, umiejętność analizy sytuacji, przewidywanie skutków	Pomagają podejmować ryzyko w sposób przemyślany i kontrolowany.





DEFINICJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Działalność gospodarcza – to pojęcie zdefiniowane w kilku aktach prawnych w Polsce, ale najczęściej przywołuje się definicję z **ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców**.

1. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców

- **Treść przepisu:**

„Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.”

Aby dane działania uznać za działalność gospodarczą, muszą one spełniać **cztery podstawowe cechy**: zorganizowanie, zarobkowość, ciągłość oraz działanie we własnym imieniu.



1. **Zorganizowanie** – działanie według określonego planu, przy użyciu środków, narzędzi, zasobów ludzkich itp.

2. **Zarobkowość** – celem jest osiągnięcie zysku (choć nie zawsze faktycznie musi on wystąpić).
3. **Ciągłość** – powtarzalność działań, a nie jednorazowe zdarzenie.
4. **Działanie we własnym imieniu** – osoba podejmuje czynności samodzielnie, na własny rachunek i odpowiedzialność.

2. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)

- **Treść przepisu:**

„Ilekcroć w ustawie jest mowa o działalności gospodarczej albo pozarolniczej działalności gospodarczej – oznacza to działalność zarobkową:

- a) wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową,
- b) polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż,
- c) polegającą na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych – prowadzoną we własnym imieniu, w sposób zorganizowany i ciągły.”

3. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (VAT)

- **Treść przepisu:**

„Działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, jak również działalność osób wykonujących wolne zawody.

Działalność gospodarcza obejmuje w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych.”



Jak sądy definiują działalność gospodarczą?

Z orzecznictwa sądów administracyjnych i Trybunału Konstytucyjnego wynika, że działalność gospodarcza to:

Zespół działań wykonywanych w sposób zorganizowany, ciągły, samodzielny i zarobkowy, na własne ryzyko i odpowiedzialność.

Cechy działalności gospodarczej w orzecznictwie;

◇ a) Zorganizowanie

Działalność ma charakter zorganizowany, gdy jest prowadzona w sposób metodyczny, zaplanowany, przy użyciu odpowiednich środków i zasobów (np. sprzętu, lokalu, personelu, reklamy).

Nie musi to być duże przedsiębiorstwo – wystarczy pewien stopień przygotowania i systematyczności działań.

◇ b) Zarobkowość

Zarobkowy charakter oznacza zamiar osiągania dochodu, a niekoniecznie faktyczne uzyskanie zysku.

Jeśli ktoś działa w celu osiągnięcia przychodu, to nawet strata nie wyklucza działalności gospodarczej.

◇ c) Ciągłość

Ciągłość oznacza powtarzalność określonych działań, zamiar ich kontynuowania, a nie jednorazowe zdarzenie.

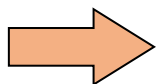


Nawet jeśli czynności są wykonywane nieregularnie, ale z zamiarem powtarzania – mają charakter ciągły.

♦ d) Działanie we własnym imieniu

O działaniu we własnym imieniu mówimy, gdy podmiot samodzielnie ponosi ryzyko gospodarcze, zawiera umowy i czerpie zyski lub ponosi straty z działalności.

Nie jest działalnością gospodarczą praca wykonywana na rzecz innego podmiotu pod jego kierownictwem (np. umowa o pracę).



KIEDY WARTO ZAŁOŻYĆ WŁASNĄ FIRMĘ - ANALIZA GOTOWOŚCI



Każda osoba rozważająca rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej powinna przed podjęciem decyzji dokładnie ocenić swój pomysł na biznes oraz realne szanse jego powodzenia. Niezbędne jest przeprowadzenie analizy rynku – poznanie potencjalnych klientów, ich oczekiwań i potrzeb, a także zbadanie działań konkurencji. Ważne jest również opracowanie strategii wejścia na rynek, która pozwoli firmie wyróżnić się na tle innych i skutecznie zdobywać klientów. Bardzo ważne jest również, aby przed formalnym zgłoszeniem firmy, poznać wszelkie zagadnienia organizacyjno-prawne związane z jej prowadzeniem

Przyszły przedsiębiorca powinien ponadto zastanowić się nad swoimi osobistymi predyspozycjami – sprawdzić, czy posiada odpowiednie kwalifikacje, umiejętności i cechy charakteru potrzebne do prowadzenia własnej firmy. Istotne jest, by ocenił, czy ma wystarczająco dużo energii, determinacji i wytrwałości, by samodzielnie podejmować decyzje, ponosić pełną odpowiedzialność za prowadzoną działalność oraz radzić sobie z pojawiającymi się trudnościami.



Czynniki motywujące do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej

Zdaniem Kujszczyk (2013) własna działalność gospodarcza często postrzegana jest jako atrakcyjna forma realizacji kariery zawodowej i życiowej. Prowadzenie firmy stanowi marzenie wielu ludzi, zarówno młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy, jak i dojrzałych, mających już duże doświadczenie w pracy zawodowej.

Podjęcie wyzwania, jakim jest własny biznes, wiąże się ze zmianą dotychczasowego życia. W przeciwieństwie do pracy na etacie, prowadzenie działalności daje mniejsze poczucie bezpieczeństwa, nie gwarantuje stałych dochodów na określonym poziomie i wymaga większego poświęcenia własnego czasu i energii, a także, jeżeli jest to działalność jednoosobowa lub spółka cywilna, nakłada na przedsiębiorcę pełną odpowiedzialność całym posiadanym majątkiem. W zamian jednak daje duże poczucie zależności i samodzielności, a przede wszystkim może być źródłem ogromnej satysfakcji, co jest wartością nie do przecenienia.

Powodów, dla których ludzie decydują się na otwarcie firmy, jest pewnie tyle, ile pomysłów na działalność. Czasami decydujący wpływ mają czynniki zewnętrzne.

Pomysł na własny biznes może się zrodzić w reakcji na utratę zatrudnienia i konieczność dalszego zarobkowania. Może to być też potrzeba stworzenia sobie miejsca pracy, wynikająca np. z długotrwałych problemów ze znalezieniem satysfakcjonującego zajęcia.

Oczywiście może być też tak, że dana osoba nie ma negatywnych doświadczeń związanych z poszukiwaniem pracy. Ma stałe zatrudnienie, jednak trudno jest jej odnaleźć się w pracy pod czyimś kierownictwem lub w warunkach, gdzie nie może wykazać się samodzielnością myślenia i działania. Dlatego też na prowadzenie firmy często decydują się osoby poszukujące niezależności. Dla nich główną motywacją jest możliwość stania się szefem samego siebie, stworzenia swojego miejsca pracy, z zasadami tworzonymi przez siebie, ustaleniem elastycznego, dostosowanego do własnych potrzeb czasu pracy i samodzielnego podejmowania decyzji. Inspiracją do założenia firmy bywa też potrzeba urzeczywistnienia własnych pomysłów czy też chęć przekucia pasji życiowych w działalność zarobkową. Także brak perspektyw na awans lub rozwój zawodowy w miejscu pracy, dążenie do samorealizacji, potrzeba spełnienia zawodowego, często stanowią czynnik motywujący do pracy na własny rachunek (Kujsczyk, 2013).



Zestawienie tabelaryczne czynników motywujących do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej.

Grupa czynników	Opis / Charakterystyka motywacji	Przykłady sytuacji lub potrzeb
Czynniki zewnętrzne (przymusowe)	Decyzja o założeniu firmy wynika z okoliczności życiowych lub zawodowych, które zmuszają do samodzielnego zarobkowania.	- Utrata pracy lub zagrożenie bezrobociem - Trudności w znalezieniu zatrudnienia - Chęć stworzenia sobie miejsca pracy
Czynniki wewnętrzne (autonomiczne)	Motywacja oparta na potrzebie niezależności, samorealizacji i wpływu na własne życie zawodowe.	- Chęć bycia „szefem dla siebie” - Potrzeba samodzielności w podejmowaniu decyzji - Brak satysfakcji z pracy pod kierownictwem innych
Czynniki aspiracyjne (rozwojowe)	Dążenie do rozwoju osobistego i zawodowego poprzez tworzenie i realizację własnych pomysłów.	- Chęć urzeczywistnienia własnych koncepcji - Wykorzystanie pasji i zainteresowań w pracy - Potrzeba samorealizacji i osiągnięcia sukcesu
Czynniki emocjonalne (psychologiczne)	Własny biznes daje poczucie wolności, satysfakcji i spełnienia, mimo większego ryzyka i odpowiedzialności.	- Satysfakcja z osiągnięć i niezależności - Poczucie wpływu na własne życie - Zadowolenie z realizacji osobistych celów
Czynniki ekonomiczne	Własna działalność może stanowić sposób na poprawę sytuacji finansowej lub zwiększenie dochodów.	- Perspektywa wyższych zarobków niż na etacie - Możliwość elastycznego kształtowania dochodów - Budowa majątku i stabilności finansowej w przyszłości

Opracowanie na podstawie źródła: Kujszczyk, 2013.



SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

Założenie własnej działalności gospodarczej to ważna decyzja życiowa i zawodowa. Wymaga nie tylko dobrego pomysłu, ale również **gotowości osobistej, finansowej i organizacyjnej**.

Gotowość osobista (psychiczna i kompetencyjna)

Sprawdź, czy masz:

- **cechy przedsiębiorcze** – samodzielność, odpowiedzialność, odwaga w podejmowaniu decyzji, odporność na stres, kreatywność;
- **motywację** – chęć rozwoju, niezależności, realizacji własnych pomysłów, poprawy sytuacji finansowej;
- **umiejętności** – planowania, organizacji, komunikacji, negocjacji, rozwiązywania problemów;
- **determinację** – gotowość do pracy pod presją i w niepewności.

Sukces firmy często zależy bardziej od postawy i zaangażowania przedsiębiorcy niż od samego pomysłu.

Gotowość finansowa

Sprawdź, czy:

- posiadasz **kapitał początkowy** (własne oszczędności, pożyczki, dotacje);
- potrafisz ocenić **ryzyko finansowe** i przewidzieć okres braku zysków;
- znasz podstawy **rachunkowości i podatków**;
- masz plan zabezpieczenia się na wypadek niepowodzenia.

Warto rozpocząć działalność, gdy potrafisz pokryć koszty przez pierwsze 3–6 miesięcy funkcjonowania firmy.

Gotowość organizacyjna i rynkowa

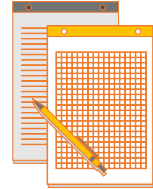
Sprawdź, czy:

- masz **konkretny pomysł biznesowy** (produkt/usługa, grupa docelowa, sposób dotarcia do klientów);



- wykonałeś **analizę rynku i konkurencji**;
- opracowałeś **biznesplan** – opis przedsięwzięcia, koszty, przychody, cele;
- rozumiesz **formalności** związane z rejestracją firmy, podatkami, ZUS itp.

Kiedy warto założyć własną firmę



✓ Warto, gdy:

- masz **pomysł**, który odpowiada na realne potrzeby rynku,
- posiadasz **wiedzę lub doświadczenie** w danej branży,
- jesteś **gotowy na ryzyko i odpowiedzialność**,
- masz **plan finansowy i zaplecze organizacyjne**,
- czujesz **motywację do pracy na własny rachunek** i chcesz się rozwijać.

✗ Nie warto, gdy:

- działasz pod wpływem impulsu lub presji,
- nie masz planu ani zaplecza finansowego,
- boisz się podejmować decyzji i ponosić ryzyka,
- traktujesz firmę jako „ostatnią deskę ratunku”.

Własną firmę warto założyć wtedy, gdy pomysł idzie w parze z przygotowaniem i gotowością do ponoszenia odpowiedzialności, ryzyka i pracy na własny sukces.

PAMIĘTAJ !

Nie każdy moment życia ani każda sytuacja sprzyja rozpoczęciu biznesu – dlatego potrzebna jest analiza gotowości.





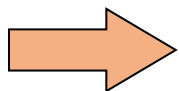
Wybór działalności – skąd czerpać pomysły na własny biznes

Zanim zdecydujemy, czym chcemy się zajmować, warto poszukać inspiracji i pomysłów na biznes w różnych źródłach. Dobrym punktem wyjścia jest obserwacja otoczenia – codziennych problemów, potrzeb ludzi czy luk na rynku, które można wypełnić własną ofertą. Pomysły często rodzą się także z osobistych zainteresowań, pasji lub doświadczeń zawodowych – to, co dobrze znamy i lubimy robić, może stać się podstawą rentownej działalności.

Inspiracji można również szukać w:

- **trendach rynkowych i technologicznych** – np. nowych usługach, ekologii, automatyzacji,
- **analizie zagranicznych rynków** – pomysły sprawdzone w innych krajach można dostosować do warunków lokalnych,
- **rozmowach z innymi ludźmi** – często znajomi, klienci czy współpracownicy podpowiadają realne potrzeby,
- **internetowych bazach i portalach o przedsiębiorczości** – np. katalogi franczyz, gotowe modele biznesowe, raporty branżowe.

Ważne, by wybrany pomysł nie tylko miał potencjał rynkowy, ale też był zgodny z naszymi umiejętnościami, wartościami i możliwościami finansowymi.



RODZAJE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE

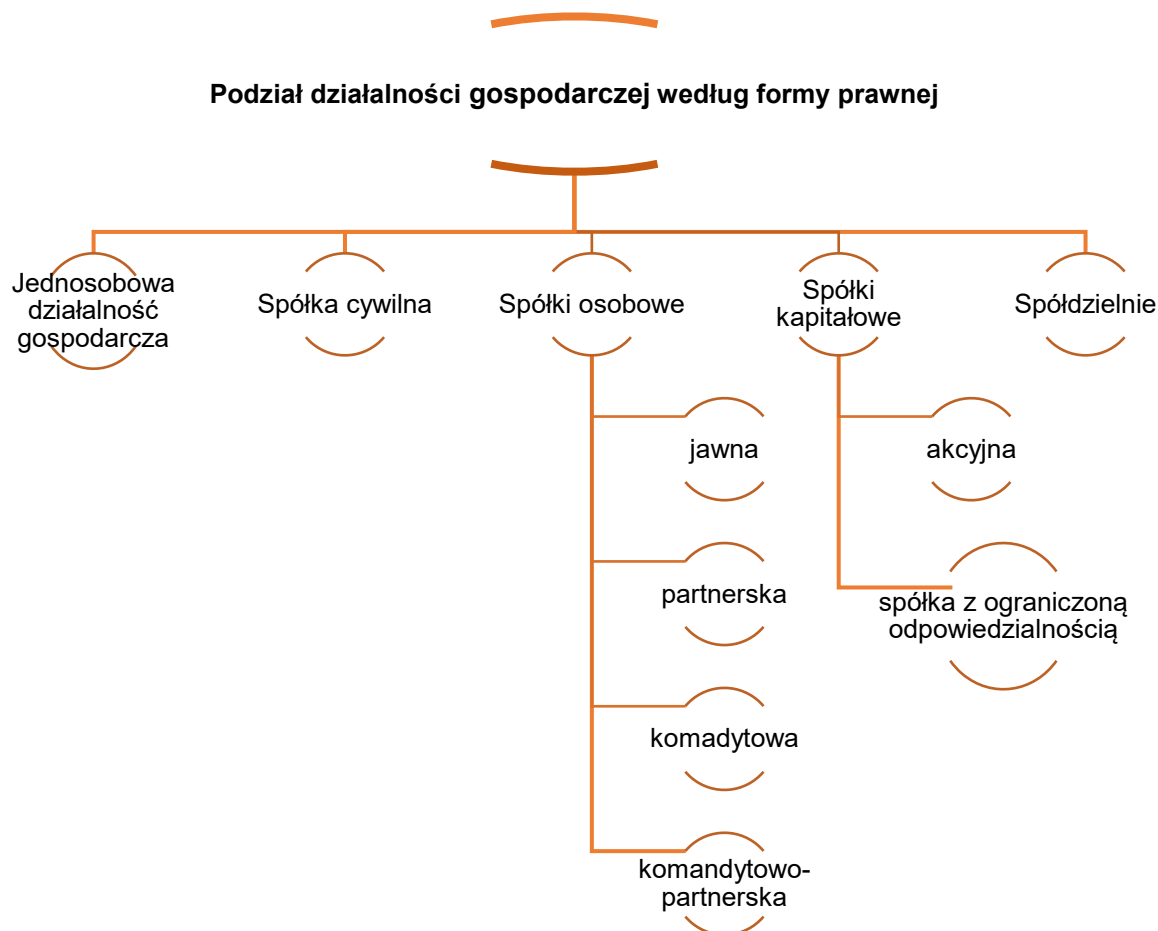
Wybór formy prawnej firmy to jeden z najważniejszych kroków przy zakładaniu działalności. W Polsce istnieje kilka form działalności gospodarczej. Różnice między nimi dotyczą zarówno spraw formalnych, takich jak miejsce rejestracji, jak i spraw finansowych - na przykład wymaganego do założenia firmy kapitału czy sposobu reprezentacji.



W jakiej formie możesz prowadzić działalność w Polsce

Rodzaje działalności gospodarczej można podzielić według różnych kryteriów – m.in. **charakteru działalności, formy prawnej** czy **skali działania**.

Jeśli chcesz założyć firmę, masz do wyboru kilka jej rodzajów (form prawnych). Poniżej przedstawiono **podział działalności gospodarczej według formy prawnej** wraz z omówieniem każdej z nich.



1. Jednoosobowa działalność gospodarcza (JDG)

- Najprostsza i najpopularniejsza forma prowadzenia firmy w Polsce.
- Właścicielem jest **jedna osoba fizyczna**, która samodzielnie podejmuje decyzje i ponosi pełną odpowiedzialność za zobowiązania firmy – także majątkiem prywatnym.
- Rejestracja odbywa się w systemie **CEIDG** (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej).

Zalety: łatwość założenia i likwidacji, niskie koszty prowadzenia, pełna kontrola właściciela.

Wady: pełna odpowiedzialność finansowa, ograniczone możliwości rozwoju.

2. Spółka cywilna (s.c.)

- Tworzona przez co najmniej **dwóch wspólników** (osoby fizyczne lub prawne), na podstawie **umowy spółki cywilnej**.
- Nie ma osobowości prawnej – to wspólnicy są przedsiębiorcami, a nie sama spółka.
- Rejestrowana w CEIDG przez wspólników.

Zalety: prostota założenia i prowadzenia, niskie koszty rejestracji.

Wady: wspólnicy odpowiadają solidarnie całym majątkiem za zobowiązania, brak odrębności majątkowej spółki.

3. Spółki prawa handlowego

Rejestrowane w **Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)**. Dzielią się na:

a) Spółki osobowe:

Nie mają osobowości prawnej, ale mają **zdolność prawną** (mogą zaciągać zobowiązania, być stroną w sądzie).

- ❖ **Spółka jawna (sp.j.)** – wspólnicy prowadzą działalność i odpowiadają solidarnie majątkiem.



- ❖ **Spółka partnerska (sp.p.)** – przeznaczona dla osób wykonujących wolne zawody (np. lekarze, adwokaci, architekci).
- ❖ **Spółka komandytowa (sp.k.)** – jeden wspólnik (komplementariusz) odpowiada całym majątkiem, drugi (komandytariusz) tylko do wysokości wniesionego wkładu.
- ❖ **Spółka komandytowo-akcyjna (S.K.A.)** – łączy cechy spółki komandytowej i akcyjnej; komplementariusz zarządza, akcjonariusz wnosi kapitał.

b) Spółki kapitałowe:

Posiadają **osobowość prawną** – odpowiadają za zobowiązania tylko własnym majątkiem, nie majątkiem wspólników.

- ❖ **Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (sp. z o.o.)**
 - najczęściej wybierana forma przy większej skali działalności,
 - wspólnicy odpowiadają tylko do wysokości wniesionych wkładów,
 - minimalny kapitał zakładowy: **5 000 zł**.
- ❖ **Spółka akcyjna (S.A.)**
 - przeznaczona dla dużych przedsięwzięć i firm planujących wejście na giełdę,
 - kapitał zakładowy: **min. 100 000 zł**,
 - właścicielami są **akcjonariusze**.

3. Spółdzielnia

- Dobrowolne zrzeszenie osób w celu prowadzenia wspólnej działalności gospodarczej, społecznej lub kulturalnej.
- Każdy członek ma **jeden głos**, niezależnie od liczby udziałów.
- Zyski przeznacza się często na cele wspólne lub rozwój spółdzielni.

Przykłady: spółdzielnie mieszkaniowe, spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie socjalne.



4. Fundacja lub stowarzyszenie prowadzące działalność gospodarczą

Ich głównym celem nie jest zysk, lecz **działalność społeczna lub pożytku publicznego**.

Mogą prowadzić działalność gospodarczą pomocniczo – by finansować swoje cele statutowe.

5. Działalność prowadzona przez przedsiębiorstwa państwowe lub samorządowe

Działalność gospodarcza prowadzona przez **państwo lub jednostki samorządu terytorialnego**, np. przedsiębiorstwa komunalne, spółki Skarbu Państwa.

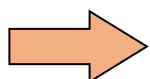


Zestawienie porównawcze form działalności gospodarczej.

Forma działalności	Liczba wspólników / właścicieli	Odpowiedzialność za zobowiązania	Rejestracja
Jednoosobowa działalność gospodarcza (JDG)	1 osoba	Całym majątkiem (firmowym i prywatnym)	CEIDG
Spółka cywilna (s.c.)	Min. 2 wspólników	Wspólnicy odpowiadają solidarnie całym majątkiem	CEIDG (każdy wspólnik osobno)
Spółka jawna (sp.j.)	Min. 2 wspólników	Całym majątkiem – solidarna odpowiedzialność	KRS
Spółka partnerska (sp.p.)	Min. 2 partnerów (wolne zawody)	Partner nie odpowiada za błędy innych partnerów	KRS
Spółka komandytowa (sp.k.)	Min. 2 wspólników (komplementariusz +	Komplementariusz – całym majątkiem	KRS



Forma działalności	Liczba wspólników / właścicieli	Odpowiedzialność za zobowiązania	Rejestracja
	komandytariusz)	Komandytariusz – do wysokości wkładu	
Spółka komandytowo-akcyjna (S.K.A.)	Min. 2 wspólników (komplementariusz + akcjonariusz)	Komplementariusz – całym majątkiem Akcjonariusz – do wkładu	KRS
Spółka z o.o.	Min. 1 wspólnik	Do wysokości wniesionych wkładów	KRS
Spółka akcyjna (S.A.)	Min. 1 akcjonariusz	Do wysokości wniesionego kapitału	KRS
Spółdzielnia	Min. 10 osób fizycznych lub 3 osoby prawne	Spółdzielnia odpowiada całym majątkiem, członkowie ograniczeni	KRS



DZIAŁALNOŚĆ NIEREJESTROWANA

Działalność nierejestrowana (zwana też działalnością nieewidencjonowaną) to forma prowadzenia drobnej działalności gospodarczej w Polsce bez konieczności rejestrowania firmy w CEIDG. Jest to rozwiązanie przeznaczone głównie dla osób, które chcą dorobić legalnie, przetestować pomysł na biznes lub działać na małą skalę.

✓ Kto może prowadzić działalność nierejestrowaną?

Możesz prowadzić działalność nierejestrowaną, jeśli:

- **Twój przychód miesięczny** działalności nie przekroczył limitu, czyli 75% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku
- **Nie prowadziłeś zarejestrowanej działalności gospodarczej** w ciągu ostatnich **60 miesięcy (5 lat)**.
- Twoja działalność **nie wymaga koncesji, zezwoleń ani wpisu do rejestrów** (np. nie możesz otworzyć nierejestrowanej apteki czy firmy transportowej).



- Działalność nierejestrowaną może prowadzić **wyłącznie osoba fizyczna**.
- Przepisy regulujące prowadzenie działalności gospodarczej i działalności nierejestrowanej nie wskazują szczególnych cech takiej osoby.
- Pewne ograniczenia mogą jednak wynikać ze specyficznego – wynikającego z konkretnych przepisów – statusu osoby, która chce wykonywać działalność nierejestrową.
- Dotyczy to w szczególności osób niepełnoletnich, bezrobotnych, urzędników i rolników czy cudzoziemców (źródło: <https://www.biznes.gov.pl>).

✓ Jakie są korzyści z działalności nierejestrowej

Działalność nierejestrowana to następujące korzyści:

- nie musisz zgłaszać działalności w ewidencji przedsiębiorców - CEIDG, urzędzie skarbowym i GUS (nie będziesz potrzebować numerów identyfikacyjnych NIP i REGON)
- nie płacisz składek na obowiązkowe **ubezpieczenia społeczne** ani **ubezpieczenia zdrowotne** z tytułu działalności gospodarczej
- nie musisz płacić comiesięcznych (albo kwartalnych) **zaliczek na podatek**
- nie musisz płacić podatku **VAT** – obejmuje cię zwolnienie podmiotowe, bo przychody z działalności nierejestrowanej nie przekroczą 200 tys. zł w skali roku (od 1 stycznia 2026 roku limit ten będzie wynosił 240 tys. zł w skali roku), chyba że sprzedajesz towary bądź usługi wymagające rejestracji do VAT już od pierwszej sprzedaży
- nie musisz prowadzić skomplikowanej **księgowości** tylko uproszczoną ewidencję sprzedaży (źródło: <https://www.biznes.gov.pl>).

✓ Jak ustalić limit przychodów w działalności nierejestrowej

Do limitu przychodów uprawniających do prowadzenia działalności nierejestrowanej wliczasz **przychody należne z danego miesiąca, wynikające z wystawionych rachunków lub faktur**, nawet jeśli faktycznie ich nie otrzymałeś (klient jeszcze nie zapłacił za towar).

PAMIĘTAJ!!!



Po przekroczeniu limitu przychodu **masz 7 dni na zarejestrowanie działalności gospodarczej w CEIDG.**

Po przekroczeniu limitu przychodu **masz 7 dni na zarejestrowanie działalności gospodarczej w CEIDG.**

✓ Jakie są obowiązki w działalności nierejestrowej



Od momentu podjęcia działalności nierejestrowanej masz obowiązek:

- prowadzić uproszczoną ewidencję sprzedaży
- rozliczać przychody z działalności nierejestrowanej (po odliczeniu kosztów) w zeznaniu rocznym PIT-36 według skali podatkowej
- przestrzegać praw konsumentów
- wystawiać faktury lub rachunki na żądanie kupującego
- przestrzegać praw konsumenta, w tym prawa do odstąpienia w terminie 14 dni od umowy zawartej na odległość i realizować obowiązki związane z reklamacją, zwrotem czy naprawą.

PAMIĘTAJ!

Prowadząc działalność nierejestrowaną, nie jesteś przedsiębiorcą, zatem zgodnie z Kodeksem cywilnym zawierane umowy o świadczenie usług stanowią **umowy-zlecenia**.

Od tych umów twój zleceniodawca odprowadza za ciebie **składki do ZUS**.



✓ Rachunki i faktury w działalności nierejestrowej

Na żądanie kupującego masz obowiązek **wystawić klientowi rachunek**. Rachunek powinien zawierać co najmniej:

- 
- numer kolejny
 - datę wystawienia
 - dane sprzedawcy i nabywcy
 - nazwę usługi
 - kwotę do zapłaty.

Przy działalności nierejestrowanej jesteś zwolniony z obowiązku wystawiania faktur.

Musisz jednak wystawić fakturę, **jeżeli twój klient tego zażąda**. Takie żądanie klient może zgłosić w ciągu 3 miesięcy od końca miesiąca, w którym dostarczyłeś mu towar lub usługę bądź otrzymałeś całość lub część zapłaty.

Twoja faktura musi zawierać co najmniej:

- 
- datę wystawienia
 - numer kolejny
 - imiona i nazwiska lub nazwy podatnika i nabywcy towarów lub usług oraz ich adresy
 - nazwę (rodzaj) towaru lub usługi
 - miarę i ilość (liczbę) dostarczonych towarów lub zakres wykonanych usług
 - cenę jednostkową towaru lub usługi
 - kwotę należności ogółem.

Przy sprzedaży nierejestrowej wystarczy, że na rachunku lub fakturze podasz swoje imię i nazwisko – nie musisz podawać numeru PESEL czy adresu zamieszkania.

